

אין שוד מילבד | אר יחיד ומיוחד

שולמה

פרפראות כסא ודארץ קדם רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ויא זה מקום מנוחתי

פרשת ואתחנן
שבת נחמו
תשפ"ג

גליון 349
נא לשמור על
קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת
התפילה וקריאת התורה

בס"ד

לעילוי נשמת

מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
מור"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב
הרה"ק רבי נתן נטע שפירא ב"ר שלמה
הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא ב"ר אהרן
נחום איש גמזו
הרה"ק רבי מאיר נתן ב"ר חיים
האלברשטאם
הרה"ק רבי אשר ב"ר אהרן מטטאלין
הרה"ק רבי יעקב מוראדזין ב"ר מרדכי יוסף
הרה"ק בן ציון יאדלר ב"ר יצחק זאב
הרה"ק רבי מנחם מענדל מטארנא
הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב ב"ר
בנימין זאב יעקב
הרה"ק רבי שמואל ב"ר נפתלי הירש
הרה"ק רבי שלמה חנוך ב"ר יחזקאל
הרה"ק מנחם נחום ב"ר יצחק

פרפראות בדרך מוסר
על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלחו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"אֶעֱפְרָה נָא, וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה, אֲשֶׁר, בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְבָּנוֹן" (ג, כ"ה)

עברה על זה ניתן להוסיף כי ידוע שפרשת ואתחנן נקראת גם שבת נחמו אמנם היא נקראת כך על שם ההפטרה אך ידוע שיש קשר בין ההפטרה שנקראת לבין הפרשה ואולי ניתן לומר בס"ד כי זוהי הנחמה של משה רבנו לעם ישראל שאע"פ שחטא האדם יש לו תקווה לחזור אל הקב"ה ע"י שיעשה תשובה וזוהי הנחמה האמיתית לדעת שיש תקווה שאמנם שבנוניתנו הרבים גלינו מארצנו ונחרב בית מקדשנו אך יש תקווה יש נחמה ע"י שנחזור בתשובה שלמה לה' יתברך נזכה גם בעז"ה השיבנו ה' אליך ונשובה חרש ימינו כקדם עוד ניתן לפרש פס' זה בס"ד עפ"י פירושו של רש"י שהמדובר בהר המוריה ובנין בית המקדש ולכן קורא לו ההר הטוב כי ידוע שבד"כ הר הוא היצה"ר אך כאן הוא ההר הטוב שכן מכאן יוצאת הוראה לכל עם ישראל כמו שכתוב למה נקרא שמה מוריה שמשם יוצאת הוראה לכל ישראל איך לנהוג איך להנהיג וגם איך לנצח את היצה"ר ולהגיע לפסגת ההר לשלום לכן הוא ההר הטוב ואין טוב אלא תורה שמכאן יוצאת התורה לכל כלל עם ישראל והלבנן שמלבינה את חטאיהם של עם ישראל ע"י הקרבת הקרבנות ככתוב "אם יהיו חטאכם כשני כשלג ילבינו"

ידועה דרשת חז"ל מדוע מזכרת האות א' במילה חטא הרי לכאורה אין בה צורך כיוון שאין היא משמשת לצורך קריאת המילה כלל אלא על זה דורשים חז"ל שהאות א' באה כדי לרמוז שאפילו בזמן שאדם עבר עברה והוא עשה חטא עדיין הקב"ה נמצא איתו ויש יכולת לאדם לחזור בתשובה והאלף במילה חטא רומזת על אלופו של עולם שהוא הקב"ה עפ"י הנ"ל ניתן בס"ד להסביר את דבריו של משה רע"ה במילה אעברה המורכבת מ א' והמילה עבר"ה שבה רימוז משה רע"ה כי הא' רומזת על אלופו של עולם שנמצא עם האדם גם בזמן שחטא ועבר עברה על מנת שיחזור בתשובה וגם משה מבקש מאת ה' שישלח לו על מה שחטא ויכניס אותו הקב"ה לארץ ישראל כיוון שהוא עשה תשובה על חטאו על זה אומר לו הקב"ה תפסיק להתפלל כי אמנם אם תמשיך להתפלל אהיה חייב לסלוח לך כי אין דבר העומד בפני התשובה אך דע שיש כאן עוד חשבונית אחרים כמובא בכל המפרשים הקדושים ולכן לא אוכל לקיים את רצונך ועדיין תישאר הידיעה לכל עם ישראל שגם אם ח"ו חטאו עדיין יש בידם את היכולת לחזור בתשובה כי אין דבר העומד בפני התשובה ואת זה לומדים מהמילה אעברה המורכבת מא' הרומז על אלופו של עולם ושאר האותיות שנשארו המרכיבות את המילה

עוד יש לפרש המילה לבנן כוונתה לבית המקדש וניתן לפרש בס"ד משמעות שם תואר זה לבית המקדש לפי מה שכתוב שמעולם לא הלך אדם לישון בירושלים וחטא בידו כי קרבן התמיד של בין הערבים היה מכפר על כל חטאי עם ישראל שעברו ביום וקרבת התמיד של בוקר מכפר על עברות של הלילה עוד ידוע כי החטא מכונה בצבע אדום וכאשר הוא מתכפר האדום הופך ללבן כמובא במסכת יומא על חוט השני שהיו קושרים בין קרניו של השעיר המשתלח ועל זה אמרו חכמים את הפסוק "אם יהיו חטאכם כשני כשלג ילבינו" היינו שהחטא האדום הופך ללבן ואל זה ירמוז השם לבנן מלשון לבן שכן כאמור כשהיה בית המקדש קיים היה הופך את חטאי עם ישראל מאדום ללבן

וְנִשְׁמְרְתֶם מְאֹד לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם (ד', ט"ו)

להם ראו בני אין ערוד ממית אלא החטא ממית. באותה שעה אמרו אוי לו לאדם שפגע בו ערוד ואוי לו לערוד שפגע בו רבי חנינא בן דוסא ובאותו עניין יש סיפור כי בעיירה מסוימת פנו תושבי המקום אל רב העיר בטענה חמורה כי אנשי החברא קדישא מבזים הם את כבוד המתים הרב נזעק ושאל וכיצד הם עושים זאת אנו לו תושבי המקום כי לאחר ההלוויה נכנסים הם לחדר הטהרה ושם מרימים הם כוסיות י"ש לחיים הרב קרא מיד לחברא קדישא ושאל אותם האם יש אמת בדבר ענתה לו החבורה כי אמת נכון הדבר הרב שידע כי אנשי החברא קדישא הינם אנשים הגונים שאלם ומדוע הינכם עושים זאת ענו לו ישמע כבוד הרב כאשר אנו הולכים בהלוויות אנו שומעים את המלווים מדברים ביניהם כיצד נפטר המנוח חלק אומרים כי הנפטר לא לבש סוודר והיה קר חלק אומרים שהרופא לא היה טוב ואנו יודעים כי לא הערוד ממית אלא החטא וכדי להזכיר לנו את העניין הזה אנו נכנסים אחרי הלוויה לשנות י"ש ולפני זה אנו מברכים שהכל נהיה בדברו לתזכורת כי הכל נעשה בהשגחה פרטית של הקב"ה ולא הערוד ממית אלא החטא

פעמים אנו שומעים דרשנים שמביאים את הפס הנ"ל להוכחה כי יש לשמור על הגוף ונשאלת השאלה אם מדובר על שמירת הגוף היה צריך לכתוב ונשמרתם לגופכם א"כ מהו הלשון לנפשתיכם אלא ניתן לתרץ כי פס' זה בא ללמדנו כי הנפש היא החשובה ועליה יש לשמור כדי שלא תינזק והגוף הוא רק מקום משכנה הזמני של הנפש שכן רק ע"י כך שהנשמה נמצאת בגוף יכול האדם לקיים תורה ומצוות ולכן יש לשמור גם על הגוף וידוע כי כשאדם פוגם במצוות עשה נפגע ל"ע איבר וכשפוגם במצוות ל"ת נפגם גיד ובכל מקרה יש גם פגיעה בנפש ע"י חטאי האדם ולכן כאשר אדם שומר לבלתי יחטא ויפגע בנפש אזי גם הגוף יישמר ולא יינזק ולכן התורה כתבה לשמור על הנפש ע"י קיום התורה ומצוות וממילא גם הגוף יישמר ויש על האדם ליזכר כי לא הערוד ממית אלא החטא כמו שמובא במעשה עם ר' חנינא בן דוסא והערוד כמו שמובא בגמרא ברכות (ל"ג, ע"א) "תנו רבנן מעשה במקום אחד שהיה ערוד והיה מוזיק את הבריות באו והודיעו לו לרבי חנינא בן דוסא אמר להם הראו לי את חורו הראהו את חורו, נתן עקבו על פי החור יצא ונשכו ומת אותו ערוד נטלו על כתפו והביאו לבית המדרש, אמר

וַיְתַעֲבֶר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם" (ד', כ"ו)

ידוע מה שכתב האר"י הקדוש זי"ע בשער הגלגולים כי יש ומתעבר באדם מסוים נשמה של צדיק אשר צריך לתקן מצווה מסוימת שלא קיים אותה בחייו וע"י שהוא מתעבר בגוף של אדם הנמצא בארץ ומסייע לו בקיום המצווה נחשב לאותה הנשמה המתעברת כאילו היא קיימת את

המצווה ניתן להסביר בס"ד אותו הדבר כאן שהרי משה לא נכנס לארץ ולא קיים את המצוות התלויות בארץ וחשש משה שיהיה לו חוסר בשלמות קיום המצוות כיוון שלא קיים את כל המצוות על זה אמר לו הקב"ה אל תדאג כי ע"י עיבור נשמה באלה שנכנסים לארץ ניתן להשלים את כל המצוות החסרות לנשמה

משנת הצדיק – הרה"ק רבי בן ציון ידלר זצוק"ל זי"ע – ט"ו מנחם אב

הרב בן ציון גולדברג-ידלר כונה "המגיד הירושלמי" ומגיד מירושלים היה דרשן ידוע ביישוב הישן בירושלים ובמושבות נולד בירושלים לרב יצחק זאב ידלר גולדברג מיאדיל, פלך וילנה, מחבר הספר "תפארת ציון" על המדרש רבה אמו הייתה מלכה בת יצחק קרוסניק מגורדנה. הרב בן ציון למד בישיבת עץ חיים. נישא להענא בת רבי מרדכי יקותיאל הכהן גלויברמן. לאחר נישואיו למד בכולל "פרי יצחק" ובשנת תרנ"ד 1894 הוסמך לרבנות על ידי רבה של ירושלים, הרב שמואל סלנט ובית דינו.

בילדותו ובתקופות נוספות סבל מקשיי ראייה ולכן היה מרבה לשנן את תלמודו בעל פה. עוד בצעירותו נתגלה כישרונו בדרשנות. בכל פעם שאביו סיים מסכת עם קהל שומעי שיעוריו בבית המדרש "מנחם ציון" שבחצר החורבה, היה הנער בן ציון דורש את ה"הדרן" וזכה לשבחים מפי הרבנים שהשתתפו באירוע. בשבת זכור שנת תרס"ב (1902) כיבד אותו הרב שמואל סלנט לדרוש בבית הכנסת הגדול "בית יעקב" שבחורבת רבי יהודה חסיד, ואחר כך מינה אותו ל"מגיד מירושלים" בירושלים, משרה שאותה נשא שנים רבות ללא קבלת שכר. דרש בקביעות בבית הכנסת זיכרון משה. בתשעה באב היה דורש דרשה ארוכה ורגשנית, שמשכה אליה רבים. בסוף ימיו נהג למסור אותה בבית המדרש הגר"א בקטמון. בשנים תרע"ב-תרע"ג (1912 - 1913) נשלח על ידי הרב קוק אל המושבות בשומרון ובגליל, ובשנת תרע"ד (1914) השתתף במסע המושבות. בשנת תרע"ח הקים את בית הספר החרדי לבנות, הראשון בארץ ישראל. בית הספר, כיום "בית יעקב הישן", נקרא בזמנו ר' בן ציון יאלדרס חיידר. בשנת תשכ"ב בעת החופה של נכדתו השיב את נשמתו ליצירה ומספרים בני משפחת קנייבסקי גם בסעודה שלישית אוכלים בביתנו מעט עוף. מקור המנהג: פעם התארח אצל סבא הסטייפלר המגיד הירושלמי הנודע רבי בן-ציון ידלר, והוא העיר כי גם את הסעודה השלישית יש לכבד באכילת בשר, מאז החלו נוהגים כן, ושוב לא פסקו.

הרב בן ציון נתמנה מטעם בית הדין של הרב שמואל סלנט לנדוד בין הישובים השונים להדריך ולפקח על קיום המצוות התלויות בארץ ולשמש כמגיד מירושלים. הרב בן ציון נדד על חמורו מירושלים עד מטולה בצפון ובחזרתו המשיך עד באר טוביה בדרום נהג להיכנס לבתי כנסת לדפוק בחוזקה על הבימה ולזעוק התעוררות ולשאת את דבריו המתובלים בסיפורים מדרשים ואגדות חז"ל ללא כל עיון בספר ורבים הגיעו להאזין לדרשותיו המלהיבות. בחודש אלול מסר דרשות בתל אביב פתח תקווה חיפה ובעוד מושבות שברך. לאחר כל דרשה היה קורא עם הציבור בהתלהבות השיבנו ה' אליך ונשובה וסיים באמירת קדיש. כמו כן מונה הרב מטעם בית הדין להיות אחראי על העירוב וכאשר פעם אחת הערוב נקרע עם כניסת השבת עבר בכל בתי הכנסת של ירושלים והכריז שאין לטלטל ורק לאחר חצות ליל שב לביתו לסעודת השבת.

הרב בן ציון מסר את נפשו ובדרכי נועם חניך את החקלאים במושבות החדשות להפריש תרומות ומעשרות ולשמור את המצוות התלויות בארץ. גם כאשר ישן מעט בלילה היה נוהג להתפלל תפילות ותקין ולעת זקנתו התגורר במרתף בשכונת קטמון בירושלים וחיבר מזורעו חוט עד לתיבה בבית המדרש כאשר הגיע שליח הציבור למילים גאל ישראל משך בחוט בכדי לסמן לרב בן ציון להתחיל תפילת שמונה עשרה עם הציבור מספר רבי בן ציון ידלר: "לאחר שגמרנו הסעודה, התאספו אנשי הוועד ומכובדים מהסביבה, והרבנים דרשו לפנייהם על החובה להקפיד במצוות התלויות בארץ, ובפרט בהפרשת תרומות ומעשרות. זוכרני שהיה שם במושבה אחד מן החדשים, שבאמצע דרשותיו של הרב מיפו התריס בדברים כנגד הפרשת תרומות ומעשרות וזעק 'במקומנו לא יהיה דבר הזה', וכעס הרב מיפו (הרב קוק) מדבריו מאד והטיח בו דברים קשים, עד שהגאון רבי יוסף חיים זוננפלד הרגיעו ואמר לו 'עוד יראה הרב שאיש זה יחזור בתשובה ויתן בעצמו את פירותיו לעשר'. דברי הרב זוננפלד נתקיימו במלואם, כי אחרי דרשות אלה בבואי למושבה זו לעשר עמד איש זה לצדי בכל העניינים

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

פרי חיים – הרה"ק רבי חיים ב"ר דוד קנולר זצוק"ל זי"ע

וְשִׁמְרָתָם וְעִשְׂתָּם פִּי הוּא חֻמְתְּכֶם וּבִינְתְּכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֶת פֶּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עִם חֻכְּם וְנִבּוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה (ד', ו')

לפאר בית מקדשו כ"א למצוא חן בעיני העמים שיאמרו עליהם כי הם המתחדשים החכמים לפאר בית מקדשם כמונו היום אבל לא כן הוא כי הוא חכמתכם ובינתכם ופרש"י בואת תחשבו חכמים ונבונים שלא תשנו מנהגייהם ואז תראו להם שאינם כמותם להוציא ישן מפני חדש וכי כל מעשיכם טובים באין להם תמורה כי אדרבא אם תמורו ותוציאו ישן מפני חדש תהיו ככל הגויים אשר בכל פעם ופעם יתחדשו דתם ומנהגם ואם לא תמורו ותתחזקו במנהגיכם ובעבודתכם הישנים אז יאמרו עליכם רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה שלא יקבלו שום תמורה כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו וזה האות כי להם חוקים ומשפטים צדיקים שמצותם אינם בטילות עולמית וזה נפלינו מהם שהם מבטלים בכל פעם ופעם משפטיהם וחוקיהם ותורתנו קיימת לעולמי עד

פירש"י ז"ל ושמרתם זו משנה ועשיתם כמשמעה והקשו אם כמשמעה מה משמיעני וגם מה הוסיף רש"י ז"ל בביאורו כי הוא חכמתכם ובינתכם בואת תחשבו חכמים הלא היא המבואר בקרא אבל הדבר נכון המתחכמים והמחדשים הלא טובים חושבים לפאר איזה מצוות עפ"י חוקי הזמן ההזה כבית תפלותיהם וחזניהם כהניהם רבניהם וכוננתם למצוא חן בעיני העמים אמר הקרא ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר ציונו ד' אלקי בשמים ממעל והי' לי לשנות הדברים בלמדי אתכם בארץ מתחת לפאר הדברים לפי מעמדי אתכם אבל לא רציתי לשנות הדברים מאומה כ"א כאשר ציוני ד' אלקי למדתי לעשות כן בקרב הארץ הרי שדברי תורה אינם מקבלים שנוי ותמורה וכן גם אתם לא תשנו מאומה כ"א ושמרתם ועשיתם ופרש"י כמשמעו בלי שום שינוי לפאר כפי העת והעונה ואחרי כי אין כוונת העושים כן לשם ד'

סגולה לפרנסה – אמונת חכמים

"וּבְקִשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹקֵיךָ וּמִצְאָתָּהּ פִּי תִדְרָשׁוּן בְּכֹל לִבְבְּךָ וּבְכֹל נַפְשֶׁךָ" (ד', כ"ט)

אחר ת"ח אשר ילמדם כדת מה לעשות כי אין בור ירא חטא וכו' וכל עוד שלא למדו להיטיב לא ידעו במה נכשלו אך אם ירצו להדבק בת"ח אזי צריכין לפרנס הת"ח משלהם כזבולון ויששכר והם בצר להם אין להם אפי' להשכיר רעבונם לא כן לפרנס עוד אחרים אך יותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק ע"כ וודאי אם יבקשו מת"ח ללמד להם חוקי חיים וודאי יתרצו להם את ת"ח אף לא במחיר כזה וזהו ובקשתם משם את ה' אלוקיכם דהיינו שיבקשו הת"ח שנתרבו מאת ה' ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך אף אם לא יהיה בכל מאדך מחמת כי יהיה בצר לך ואז יהיה די להשיב את נפשך וחייך קודמים אעפ"כ הת"ח וודאי לא יהיה דורש דמים ואמר הכ' ומצאוך כל הדברים האלה שיאמר לכם החכם היינו שימצאו חן בעיניך תחת אשר בראשית הימים שנאו בשער מוכיח ולא מצאו חן בעיניהם עתה באחרית הימים ימצאוך ויטיבו בעיניך דברי המוכיחים כדרך העולם שאומרים הלצה חסורי מחסרי' והכי קתני וד"ל ואז תדע מה לעשות ובודאי מבטיחך ושבת עד ה' אלוקיך ושמעת בקולו.

כותב בעל הנפש טובה הרב ירושלמי זי"ע ובקשתם משם את ה' אלוקיך (את מיותר) ובכל לבבך (יל"ד למה לא נאמר כאן גם ובכל מאדך) ובצר לך (לכאורה מיותר) ומצאוך כל הדברים האלה וכו' גם (לא ידענא על איזה דברים קאי ומדו הלשון אומר את ומצאוך ולא קאמר ובאו עליך ועוד כיוון שאמר מקודם ובקשתם מדוע ימצאו עוד דברים אלה ומאי זה קאמר עוד הפעם) ושבת עד ה' אלוקיך ויל"ע עפ"י מאי שפירשו חז"ל הכתוב מי החכם ויבן את זאת וכו' ויאמר ה' על עזבכם את תורתני שפירש הקב"ה בעצמו על עזבכם את תורתני ופירשו המפרשים שעזבו מלדרוש את ה' אלוקיך תירא דפירשו לרבות ת"ח אתא כי הווה היו שונאים המוכיח בשער וגם היו מלעיזים במלאכי אלוקים ועיין בב"ש אחרון מ"ש הקרא אוי גוי חוטא וכו' עזבו את ה' דאם היו מכבדים לת"ח היו מטין אוון קשבת להחשיב דברי הת"ח המלמדם דרך ה' איזה דרך ישכון אור ואת המעשה אשר יעשון היה מקיים בהם אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו והנה בעת אשר יתנו אל לבם לשוב אל ה' אלוקהם מתחילה צריכין לחפש